

Bergvesenet

Postboks 3021, 7002 Trondheim

Rapportarkivet

Bergvesenet rapport nr BV 3609	Intern Journal nr	Internt arkiv nr	Rapport lokalisering Trondheim	Gradering
Kommer fra ..arkiv Næringsdepartementet	Ekstern rapport nr	Oversendt fra	Fortrolig pga	Fortrolig fra dato:
Tittel Skiferdrift på Loppa Øy				
Forfatter Vasshaug, Albert		Dato 06.12 1962	Bedrift Loppa Skifer A/S	
Kommune Alta	Fylke Finnmark	Bergdistrikt Troms og Finnmark	1: 50 000 kartblad	1: 250 000 kartblad
Fagområde Geologi Historisk	Dokument type		Forekomster	
Råstofftype Bygningstein	Emneord Skifer			
Sammendrag				

SKIFERDRIFT PÅ LOPPA OG

Av bergsstyrelsenbetets arkiv fremgår følgende om Loppa-skiferen.

I det såkalte "Krokenfeltet" nord for beplassen Kroken ble der i et felt forpaktet av Harald Gamst i tiden 1939 til 1943 tatt ut ca. 16.500 st. tekstein. Steinen ble utvunnet under ekstraordinære forhold, og driften var lite rasjonell.

Annen nevneverdig drift har ifølge bergm. Torgersen ikke funnet sted på Loppa.

Etter krigen ble spørsmålet ^{om} gjenopptagelse av skiferdriften på Øya aktualisert og det resulterte i at der ble stiftet et andelslag under navnet A/L Loppa Skifer med Leorch. Gamst som formann. Det har vært endel korrespondanse mellom andelslaget, skiferingeniøren og Fylkesmannen ad. forpaktningsskontrakt, men så sent som i mai 1948 kan jeg ikke se at en kontraktavtale er kommet istand.

Statens skiferingeniør i Finnmark befarte våren 1947 skiferforekomstene på Loppa. Han sier at foruten det før nevnte "Krokenfeltet" finns det også et større felt lengre nord. Skiferen er presset kvartalt av samme type som benyttes på Voss og arealet oppgis til flere kvadratkilometer. Dette felt har imidlertid ikke vært bearbeidet.

Alle felt sett under ett skulle det etter skifering. Øiene og bergm. Torgersens oppfatning være minmateriale nok for en større drift.

Våren 1949 stekte A/L Loppa Skifer Arbeidslöshetsstrygens tiltaksfond i Finnmark om lån for å få driften satt igang. Lånets størrelse var satt til kr. 36.405,-.

Skifering. i Finnmark forhøyet beløpet til kr. 70.000,- idet han mente at det i det opprinnelige forslag var avsatt for lite til maskinpark.

I drifts og produksjonsbudsjettet hadde han kalkulert med 24 mann. Verdien av dagproduksjonen var satt til kr. 1.140,- og utgiftene inkl. avskrivninger, renter og avdrag til det samme.

Søknaden ble behandlet av Loppa arbeidsnemnd, som i møte 17/8 1949 anbefalte lånet gitt. Denne anbefaling ble tiltrådt av herredstyreten den 30/3 1949 som også i et møte den 19. sept. s.d. gjorde vedtak om å stille en kommunegaranti på kr. 24.000,-.

Skiferings overslag på kr. 71.000,- ble av økonomiske grunner av andelslaget redusert til kr. 32.435,-, hvorav kr. 24.000,- trengtes som lån.

I fylkesarbeidsnemndas møte den 22/3 1950 ble det gjort vedtak om å anbefale rimelig lån av tiltaksfondet etter at saken påny var gjennomgått av skiferingeniøren.

Skiferingeniøren var enig i at totalbeløpet kunne reduseres, men da måtte en også redusere på antallet av sysselsatte i produksjonen.

Som en foreløpig ordning foreslår han beløpet redusert fra 24 - til 8-10 mann, og han anslår da startutgiftene til kr. 28.000,-, hvorav kr. 20.000,- må ytes som lån.

Fylkesarbeidsnemnda fant i kunne gå ned på et lån av tiltaksfondets midler, kr. 10.000,-.

Den 18. sept. 1950 ble saken behandlet av arbeidsdirektoratets styre som gjorde vedtak om at spørsmålet om skiferdrift i Troms og Finnmark bør belyses nærmere før det tas standpunkt til finansiell støtte til A/L Loppa Skifer.

En senere søknad om kr. 5.000,- av arbeidsløshetsstryktens tiltaksfond ble avslått av fylkesarbeidsnemnda p.g.a. den stilling arbeidsdirektoratets styre tidligere hadde tatt i denne sak.

I brev av 9/5 1951 til Loppa Skifer meddelte Fylkesnemnden at han har funnet å kunne gi et lån på kr. 5.000,- av de

midler han har fått stillet til disposisjon av Nasjonalhjelpen til fremme av skiferdrift i Finnmark. Pengene skulle nyttes til bygging av arbeidsbrakke.

Brakken ble satt opp med en overskridelse i forhold til anleggskalkylen med over 50 %.

I oktober 1951 ble det levert inn en ny søknad til arbeidsdirektoratet om økonomisk støtte for å få igang skiferdrift på Loppa.

Denne gang ble det søkt om midler stillet til disposisjon for bekjempelse av arbeidsledsheten.

Skifering. la fram en finansieringsplan for sysselsetting av 6 mann i 6 vintermåneder som følger:

Stønad av hjelpearb. midler	kr. 30.000,-
Egen innsats	" 7.000,-
Lån	" 10.000,-

Sum kr. 47.000,-

I sin betenkning sier skifering. at en på Loppa By har brukbare skiferleier som med fordel kan nyttes for sysselsettingstiltak. Han sier videre at i 1950 ble det tatt ut 5.000 stk. takstein som ble lagt på skolehuset på Loppa og taket viser seg å være utmerket.

I des. 1951 la skifering. fram en ny kalkyle for igangsetting av drift og han kom da til et totalbudsjett på krø 81.000,-. Han forutsatte da helårsdrift med 6 mann om vinteren og 10 mann om sommeren. Produksjonen var da anslått til 240.000,- stk. takstein til en verdi av kr. 81.000,-.

I anleggskalkylen var det medtatt kr. 2.200,- til innredning av den førstnevnte boligbrakke.

Til maskiner og verktøy var anslått en utgift på kr. 15.860,-. Totalt lå anleggskalkylen på kr. 24.740,-. Driftskalkylen for 6 mann i et år viste en inntekt på kr. 81.000,- og en utgift inkl. administrasjon, renter og avdrag, avskrivninger o.s.v. på kr. 81.000,-.

Saken ble av fylkesarbeidskontoret forelagt arbeidsdirektoratet som i brev av 15. mars 1952 uttaler at det vil bli stilt som betingelse for et evt. lån at kommunen garanterer for det og at det blir etablert en forsvarlig kontroll både med driften og at det blir avsatt tilstrekkelige midler til drift etter at laget har tilbakebetalt evt. lån.

Saken ble behandlet i Loppa Herredstyre den 22/4 1952 hvor det ble gjort vedtak om en kommunegaranti på kr. 45.000,-.

Etter 1. juni 1952 overtar bergm. Myhra skiferingeniørens funksjoner. Han besøker Loppa i dagene 18-20 aug. 1952.

Han anfører i sin rapport at arbeidsbrakken, hvortil det første lån på kr. 5.000,- er medgitt, er på det nærmeste ferdig og ser bra ut.

Forholdene forøvrig ligger også ellers ganske bra til rette, idet de forberedende arbeider for produksjonsdrift er forholdsvis beskjedne.

Den av statens skifering, pr. oktober 1951 oppsatte kalkyle ble gjennomgått på nytt under besøket og funnet holdbar innenfor rammen av det program som er planlagt. Bergm. Myhra sier at ut fra det inntrykk og erfaringer reisen gav, finner han å kunne anbefale lånet, liksom han erklærer seg villig til å forestå den nødvendige kontroll, såvel teknisk som økonomisk.

Saken ble så behandlet i Loppa Herredstyre den 22/4 1952.

I brev fra kommunal - og arbeidsdepartementet av 4. febr. 1953 blir det særlig pekt på at Loppa Øy ikke har brukbar havn for større fartøyer og at befolkningen derfor er henviset til å bruke småbåter med den følge at de har vanskelig for å delta i vinterfiske. Dette fører igjen til sesongarbeidsløse. Det er derfor reist spørsmålet om det er formålstjenlig å støtte opp om skiferdriften og dermed fortsatt binde befolkningen til Øya hvis det er så at skiferdriften bare kan gi et usikkert levebrød.

Departementet anså saken så tvilsom, både når det gjaldt formålet og det økonomiske resultat for arbeidstakerne at det fant å måtte forelegge saken til fornyet behandling i herredstyret.

Departementet ba samtidig kommunen undersøke om A/L Loppa Skifer framdeles var interessert i å oppta skiferdrift.

I møte den 17. febr. 1953 uttaler styret i A/L Loppa Skifer at støtten til skiferdriften framdeles var aktuell og laget fastholder at skiferdriften for befolkningen på Øya er av absolutt livsviktig betydning for en framtidig og varig livberging for befolkningen på stedet.

Av vedtaket framgår at laget var villig til å sette en egenkapital på kr. 10.000,-.

I møte den 4. mars 1953 vedtar herredstyret sitt tidligere vedtak.

I brev av 20. april 1953 meddeler kommunal og arbeidssop. at det har innvilget lån av hjelpearbeidsmidler til A/L Loppa Skifer, stort kr. 45.000,- på det vilkår at andelslaget selv skaffet tilveie kr. 10.000,- som var nødvendig for å få driften igang.

----- " -----

Dessverre viste det seg at innbyggerne på Loppa ingen muligheter hadde til å utrede nevnte beløp i kontanter.

Et tilbud om å dekke egenkapitalen ved egen arbeidsinnsats ble prinsippet godtatt av fylkesarbeidskontoret og bergm., men hvordan arbeidsdirektoratet og kommunal- og arbeidsdepartementet reagerte på tilbudet, er jeg ikke kjent med.

Jeg kan bare konstatere det faktum at produksjonen ikke kom igang, hva nå enn årsaken kan være.

I brev til Loppa Kommune av 16/5 1962 ber jeg om å bli

orientert om hvorfor drift ikke kom istand. Jeg har dessverre ennå ikke mottatt noe svar på min henvendelse.

Saken om utnyttning av Loppaskifer ble reist på nytt igjen i 1962 gjennom Loppa arbeiderlag og Loppa arbeiderparti.

Den 6. april 1962 ble saken behandlet i kommunestyremøte som gjorde vedtak som følger:

Kommunestyret ønsker å få klarlagt foreliggende muligheter til kartlegging og prøvedrift ved skiferfeltene på Loppa Øy. Saken oversendes bergmesteren i Alta til uttalelse hvorefter formannskapet, bes bearbeide saken videre med heneyn til mulig støtte gjennom Distriktenes Utbyggingsfond.

På kontaktmøte som Distriktenes Utbyggingsfond hadde i Hammerfest den 6. og 7. mai 1962 reiste stortingsmann E. Samuelsen spørsmålet om utnyttning av Loppaskiferen. På et direkte spørsmål svarte Direkt. Berfoss at utnyttning av våre skiferforekomster var av de tiltak Utbyggingsfondet var interessert i å støtte.

Det ble da henstillet til bergmesteren å foreta en befaring av forekomstene å gi en uttalelse herom.

Befaringen ble foretatt i tiden 19.-21. juni 1962, og i det følgende skal jeg gi en uttalelse om mitt syn på saken.

Hele Loppa Øy er bygget opp av sedimentære skiferbergarter av kambrosilurisk alder. Det vil si at de er adskillig yngre enn kvartssittskiferen i Alta.

En kan således ikke henføre Loppaskiferen til Alta-serien og kvaliteten og utseende er derfor noe forskjellig fra Alta-kvartsitten.

Av utseende minner den endel om Vossaskiferen og Strøm-fjordskiferen i Skjervøy hvor det idag er endel produksjon igang.

Krykheberget Skagen

- 7 -

Bergarten er presset kvartsitt med betydelig innhold av glimmer.

Videre ser jerninnholdet, enekjønt dette kan variere endel i de forskjellige deler av forekomsten, ut til å være større enn er vant til fra Alta.

De kvartsittiske skifrer opptrer på den nordre og vestre del av Øya. Lenger mot syd og øst d.v.s. rundt kirkestedet er glimmerskiferen den dominerende bergart. I lagdelingen ligger den over kvartsitten. Grafittskifre kan en også registrere enkelte steder. Denne ligger konkordant i glimmerskiferen.

De bløtte glimmerskifre forvitrer lett og gir god jord. Det er således en etter forholdene frodig vegetasjon på Øya med grønne milde åsdrag som står i sterk kontrast til gebroidene på fastlandet.

De aktuelle områder hvor skiferproduksjonen kan komme på tale er på nordøst siden av Øya i området fra Storslett og Skagen, helst rundt Ytterver.

Her var det også at den tidligere nevnte drift var påtenkt.

Skiferformasjonens strøk er nordsyd, kanskje noe i sydvestligretning og fallet er mot øst ca. 20-25°.

Fra sjøen og vestover stiger landskapet meget svakt ca. 1.5 km. Herfra løfter terrenget seg og blir brattere helt til en

kommer på platået som ligger ca. 90-100 m over havet.

Enkelte steder på den flate strandlinja stikker skiferbergartene opp i taggformede knauser. Det er sjøen som har laget disse taggene. Andre steder er det vel avrundede åser.

Spredt rundt omkring på sletten er det blitt brutt endel takstein, men dog i mindre målestokk.

I et brudd overst i den lille bekken som renner ut i viken ved Storsletten, ble der under krigen tatt ut endel takstein som tyskerne nyttet til sine kaserner. Det ble nevnt et antall av 16-17.000 stein.

Jeg så på bruddet, men fant det i dag for å være udrivverdig.

Den før omtalte brakke er satt opp litt nord for Yttervar. Her hadde en forberedt en drift, men noen bryting av betydning har det ikke vært. Brakken så bra ut utvendig, men jeg fikk dessverre ikke anledning til å se innredningen da vi manglet nøkler som låste.

P.g.a. at det har vært bryting bare i liten målestokk, var det vanskelig for meg å få noe inntrykk av skiferforekomstens utnyttbarhet.

Skiferforekomsten er meget stor og den dekker betydelige deler av Øya. Kvaliteten varierer selvsagt endel, men skiferen er etter mitt syn brukbar til takstein og mulig også til flis og heller.

På den andre siden sett er jeg klar over at bare på ganske

på steder i den store formasjon er der muligheter for lønnsom skiferproduksjon. Om slike steder finnes kan jeg i dag ikke ha noen mening.

Av utgreiingen foran fremgår at den tidligere produksjon var basert på takstein. En slik produksjon er etter all sannsynlighet i dag ulønnsom. Sannsynlighetene taler for at om den påtenkte produksjon i 1953 med de investeringer som da var satt opp hadde blitt realisert, ville det ikke ha gått lang tid før det hele hadde stoppet opp av seg selv. Skal en starte opp skiferdrift på et felt som en fra før vet svært lite om og hvor en har få erfaringer å bygge på, må en regne med betydelige begynnelsevansker.

Jeg tror ikke at A/L Loppa Skifer ville ha klart å beherske disse vanskene.

Vanskene ligger ikke bare i å løse tekniske spørsmål av mer eller mindre praktiske og teoretisk art, men enda mere i de geologiske og mineralogiske forhold ved selve skiferen og skiferformasjoner.

Skifer som kløyver har en overalt, men karakteren av denne stein varierer svært meget. Dette er ikke et fenomen som bare gjelder Loppafeltene. Det er slik overalt.

Meget taler for at en påbegynt drift der den var planlagt i 1953 og med den produksjon som var antydnet ikke ville ha blitt av langvarighet, hvis ikke staten til stadighet har ofret nye penger til oppryddingsarbeidene.

----- " -----

Under min befaring gikk jeg opp 3 profiler fra sjøen og til det førnevnte platå.

Jeg registrerte at på strandsletten viste skiferen god spaltnarhet i passende tykkelser og lagene så ut til å være jevne. Men sett i forhold til en evt. produksjon er det imidlertid svært lite en kan registrere fra dag- overflaten. Spesielt er det inntrykk av får av fellingingen,

oppsprekninger, kvartsavsetninger, urberglag o.s.v. svært beskjedent. Dette er surs viktige ting å ha kjennskap til før en starter opp produksjon i større målestokk.

Lengre opp i terrenget hvor vi har de mektige skiferformasjoner over store områder, er de enkelte lag meget godt synlige. På g.a. erosjonen har det mange steder dannet seg åpninger i fjellet med fine, slette, takflater, hvorunder sauen har tilholdsted i uversnetter.

Tilsynelatende ser fjellet her meget pent ut for skiferproduksjonen. Man studerer en forholdene nøye, oppdager en en rekke urene lag hvor de spaltbare skikt ofte flyter over hverandre og egger ut i den ene eller annen retning.

Etter mitt syn er det utelukket at en her kan starte opp en skiferproduksjon på teknisk økonomisk fornuftig basis.

Jeg tror i det hele tatt det er meget vanskelig å finne brukbare skiferbenker i det nivå som jeg her har omtalt. I tilfelle en skulle finne slike benker, tror jeg de vil være temmelig lokale og av liten dybde.

På feltene nede mot sjøen er mulighetene noe bedre. Geologisk sett ligger lagene her i et høyere nivå enn de forannevnte og en finner her ganske pene og rene strukturer. Etter mitt syn er det i dette felt visse muligheter for å finne brukbar skifer.

Da midlertid fjellet er lite undersøkt, kan jeg vanskelig uttale med sikkerhet om denne sak.

En av de oppgaver som må gå foran en evnt. skiferproduksjon, må derfor være å få undersøkt skiferfjellet. En slik undersøkelse kan gjennomføres med 3 mann pluss en faglig leder iløpet av en sommer.

----- " -----

Nå kan det synes rart at jeg i motsetning til mine foregående foreslår en undersøkelse satt igang før en bygger opp en produksjonsdrift, istedet for som tidligere å gå

direkte på saken. Grunnen til mitt standpunkt skal jeg redegjøre for i det følgende:

1. Tidligere hadde en basert driften utelukkende på takstein. Til taksteinproduksjonen er kravene til skiferen renhet og størrelsen på de enkelte bruddstykker, adskillig mindre enn om en skulle produsere heller og fliser.
2. Produksjon på bare takstein vil etter mitt syn i dag være ulønnsom.
3. En lønnsom drift vil bare være tilstede hvis minst 60 % av produksjonen kan bli heller og fliser.
4. For å få heller og fliser må fjellet ikke være for meget oppsprukket, og flatene på de enkelte bruddstykker må være rene og slette og holde en jevn tykkelse.
5. Oppgaven for en undersøkelse må derfor være å få klarlagt om de forutsetninger som er nevnt i pkt. 3 og 4 er tilstede.
Er de ikke det, er det etter mitt syn ingenting å gjøre med skiferen på Loppa.

Jeg tror ikke en skal behøve å bruke så lang tid for å få klarlagt de ting jeg her har nevnt.

Jeg kan tenke meg følgende framgangsmåte.

En ansetter 3 mann fra Loppa og får en vant skiferdriver fra Alta til å lede arbeidet.

En velger så ut et bestemt område og lar undersøkelsesarbeidene gå over 3 mdr.

Jeg tror det skal være nok tid å avgjøre saken.

Prøver av de produkter en får fram sendes til A/S Voss Skiferbrudd, Bergen for bedømmelse av kvalitet og om det er brukbar salgsvare. *Eller en annen skiferhandler.*

For ordens skyld gjør jeg merksom på at det vil bli stillet strenge krav både til produksjonsmuligheter og kvalitet, og hver detalje vil bli nøye vurdert for det blir foreslått videre innsats.

Dette ut fra det syn at skal en bygge ut en rasjonell skiferproduksjon på Øya, kreves det en ganske stor kapitalinnsats, og da særlig til maskinpark og annet utstyr. Det skal betales av den skifer en produserer. Dette igjen bevirker at en i mange år framover må ha tilgang på store og gode skiferganger.

----- " -----

Omkostningene ved den foreslåtte undersøkelse har jeg anslått til kr. 25.000,- fordelt slik:

Arbeidslønninger inkl. sosiale utgifter	kr. 16.000,-
Sprengstoff, boring, administrasjon, leie av maskiner etc.	" 9.000,-

----- " -----

Når det gjelder maskiner har jeg brakt i erfarings at Øya er dårlig utstyrt.

Bulldozer er antagelig ikke å oppdrive. Traktorer finnes der nok og det er mulig disse kan være til noe hjelp om enn ikke så mye.

Boremaskiner er det selvsagt muligheter for å få leiet.

----- " -----

Tilslutt må jeg få nevne at ved den her foreslåtte undersøkelse ikke har tatt standpunkt til drift eller ikke. Dette kan først avgjøres når resultatet av undersøkelsen foreligger.

Jeg vil imidlertid her gjøre merksam på at ved en evt. igangsetting av regulær drift er det mange tekniske og andre spørsmål som må løses, og da ikke minst at Leppe Øy i dag ikke har brukbar bunn for utskipning av produksjonen.

Jeg har i første omgang latt alle disse spørsmål stå åpne og bare konsentrert meg om det ene - skiferforekomsten -.

----- " -----

Jeg har som nevnt foran lagt opp et program av 3 mdr. varighet. Dette er ikke ensbetydende med at en skal holde på i 3 mdr. Hvis forholdene skulle tilsi det, må det være anledning til å bryte av på et tidligere tidspunkt.

Alta, 6. desember 1962.

Albert Vasshug